

DUES
RATLLES
VOL DIR
POSITIU

JOAN BOTTA I ORFILA

Premi Ciutat d'Olot 2011

laGalerajove

Primera edició: setembre del 2012

Un jurat format per Pilarín Bayés, Josep Gòrriz, Carmina Portell, Josep Torrent i Iolanda Batallé va atorgar a aquesta obra el XLIII Premi Caixa de Girona - Ciutat d'Olot de Novel·la Juvenil

Realització de la coberta: Mariano Rolando

Maquetació: Marquès, SL

Fotografia de la coberta: AGE Fotostock

Edició: David Monserrat

Coordinació editorial: Anna Pérez i Mir

Direcció editorial: Iolanda Batallé Prats

© 2012 Joan Botta i Orfila, del text

© 2012 La Galera, SAU Editorial, de l'edició en llengua catalana

La Galera, SAU Editorial

Josep Pla, 95. 08019 Barcelona

www.lagalera.cat

lagalera@grec.cat

Imprès a Límpgraf

Mogoda, 29-31. Pol. ind. Can Salvatella

08210 Barberà del Vallès

Dipòsit Legal: B-19.704-2012

Imprès a la UE

ISBN: 978-84-246-4171-9

Qualsevol mena de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra resta rigorosament prohibida i estarà sotmesa a les sancions establertes per la llei. L'editor faculta el CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics, www.cedro.org) perquè n'autoritzi la fotocòpia o l'escaneig d'algun fragment a les persones que hi estiguin interessades.

Per a la Lorena, evidentment.

TOTA LA VIDA PER DAVANT

Acabat de néixer

M'AGRADES. TINGUEM UN FILL

En Jaume és un noi guapo, però molt tímid. Molt tirant cap a massa, quan massa vol dir 'excés de molt'. Quan la noia que li agrada surt de l'institut, s'ha d'esforçar per no canviar de vorera. A ella li fa molta gràcia, tant el fet que canviï de vorera com en Jaume pròpiament dit. Sempre procura caminar cap a ell amb aire de despistada. A veure com de nerviós es posa, avui. Les amigues riuen i li diuen que és cruel, però fan el mateix amb els seus Jaumes. Coses de l'edat.

Però avui és diferent. No són davant l'institut. En Jaume ha acabat el concert. Tots els del grup tenen barra lliure i les nenes els envolten. Són els protagonistes de la nit i a sobre tenen alcohol a dojo. Què més es pot demanar? I, de lluny, la noia de l'institut comença a pensar que és l'hora d'actuar o, si no, se l'endurà una altra. El pensament se'n va quan s'acosta al grupet.

Des que ha deixat el grup d'amigues i s'ha dirigit

cap a ells, en Jaume ja no li ha tret els ulls de sobre. Increïble! S'acostava. Ha fet bé de mirar-la quan cantava. I ara li fa un gest i en Jaume abandona la seguretat de la barra lliure.

Surten del local. M'agrades. O més aviat m'... m'... m'agrades. Ja ho sé, home. Per això t'he vingut a buscar. Per què? Perquè tu no hauries vingut mai.

A partir d'aquí, vida accelerada fins als vint anys. Descobrir-ho tot i no deixar res per provar. I just després d'haver començat la carrera...

—Dues ratlles.

—Sí.

—I això, què vol dir?

—Positiu.

—Hòstia, m'havies espantat!

—Positiu vol dir que estic embarassada.

—Merda.

Explicar-ho als pares. I saber que els sogres ho saben. Que els pares la vegin sabent que està embarassada, i també arribar a casa els sogres per primer cop després de saber que ho saben. Veure'ls diferent i que et vegin diferent. Què t'esperaves? Ets el pare del seu nét.

No ens vam plantejar d'avortar perquè... per què no ens ho vam plantejar? I al cap de vuit mesos i mig, neix en Jordi. I ara ens hem d'estimar aquest nen? Però si no el coneixem de res! És teu. Nostre.

PRIMER CAPÍTULO

Tres anys

SEMPRE HI HA UN PRIMER DIA

Ahir, abans d'anar a dormir, la mare li va explicar que l'endemà seria el seu primer dia d'escola. El primer «primer dia» important de la teva vida. O potser el primer «primer dia» va ser quan va fer la primera caca, o quan va menjar per primer cop, o quan va caure abans d'aprendre a caminar, o quan va caminar després d'aprendre a caure. La mare no ho sap, i en Jordi té son.

I mentre en Jordi dorm, la mare se'l mira i segueix parlant. Demà el papa i la mama et portaran a l'escola i et presentaran molts altres nens. Arriba el papa, i també s'asseu al costat del llitet. No fumis davant del nen, i menys quan dorm, que està creixent i això no pot ser... i abans que acabi la frase en Jaume ja ha tirat mig cigarro al vàter. Quan torna a l'habitació, ella li retreu que per apagar un cigarro hagi llençat deu litres d'aigua, que sembla mentida amb la sequera que anuncien per la tele. En Jaume se'n va a mirar la tele mentre la seva dona acaba d'acotxar el nen.

A les dues en Jordi s'ha mogut una mica, ha canviat de posició i ha seguit dormint. Prou perquè la seva mare s'adoni que qui no pot dormir és ella. Ha anat a la cuina a fer-se una infusió i s'ha trobat en Jaume dormint al sofà. Pel que es veu, l'única que està nerviosa pel primer dia del nen a l'escola és ella. Prepara dues tasses i desperta en Jaume, perquè quan dorm al sofà li agafa mal d'esquena, i després qui l'ha d'aguantar és ella. Al principi el marit no volia la infusió. A les tres ho renten tot i se'n van al llit. Ella s'adorm.

MATÍ

Quan en Jordi s'ha llevat, ja no se'n recordava que avui era el seu primer dia d'escola. «Que te'n recordes que ara anirem a l'escola a conèixer molts nens?» No, no se'n recorda. Però esmorza i tots tres baixen a l'aparcament. La mare porta el nen a coll, i el pare la motxilleta amb l'esmorzar. No li han posat estoig perquè encara no sap escriure, i encara es clavaria un llapis. O pitjor, el clavaria a un altre nen, l'etiquetarien com el gamberro de la classe i mai més no faria res de bo. I tot perquè els seus pares li van posar un estoig a la motxilleta de l'entrepà quan ni tan sols sabia escriure.

Els voltants del carrer de l'escola estan saturats. Potser hi haurien d'haver anat a peu, o amb transport públic. Acaben aparcant en doble fila perquè tots dos volen portar el nen a classe el seu primer dia d'escola. La mestra els rep a l'entrada. Hi ha molts altres pares

amb cara de son. I molts altres nens amb cara de «no em vull quedar aquí». En Jordi no plora fins cinc minuts més tard que els seus pares hagin marxat. Ho fa més encomanat pels plors dels altres que per iniciativa pròpia. Per sort no és el primer dia de la mestra en un primer dia de classe.

I quan en Jordi arrenca a plorar, en Jaume desenganxa del terra el paper de la grua.

A L'ESCOLA HI HA NENS DOLENTS

A l'hora del pati, els nens de tres anys comparteixen espai amb els de quatre i els de cinc. És fàcil apreciar diferències entre els tres nivells. Els més grans tot just estan prenent consciència que finalment seran els reis del mambo durant tot un curs, després d'haver patit la putada de ser de P3 i d'haver estat esperant tot un any a P4. Els de P4, tot just s'adonen que la putada de ser de P3 ha acabat i que l'any que ve ells seran els reis del mambo. Els de P3, els nouvinguts, no saben la putada que els han fet, ni que l'any que ve desitjaran que el curs passi a tota velocitat per finalment aconseguir ser els reis del mambo. Clar que, després, vindrà la primària, i allà el tron de Mambo costa més cursos d'aconseguir. I a partir dels dotze anys, república (bananera).

En Jordi no sap res de tot això quan un dels grans se li acosta. De fet, fins i tot s'ha oblidat que té una bossa amb l'esmorzar quan de cop la bossa és buida, i el seu entrepà és a terra. Plorar i cridar, i que vingui la

senyoreta a renyar el nen gran. Però quan la senyoreta marxa (per què les senyoretetes sempre han de marxar?) el de P5 li mossega el braç. Després, l'esgarrapa a la cara. Per sort, a en Jordi ja no li queden llàgrimes: ell no ho sap, però si la senyoreta l'hagués hagut d'anar a rescatar un altre cop s'hauria convertit en el ploramiques oficial del curs. Potser per culpa d'això al cap d'uns quants anys malviuria sota un pont. Perquè va tenir la decència de plorar quan el mossegaven. Però no li queden llàgrimes, i l'amenaça d'una vida perduda passa de llarg, de moment.

COMENÇA LA VIDA D'ESTUDIANT

Després del pati els nens tornen a classe. Seuen en unes cadires petites de color verd, i no tenen ganes de pintar-les, ni d'embrutar-les, ni de gravar-hi el seu nom. Potser perquè no saben pintar ni gravar noms. Però no és això, perquè encara les podrien embrutar, i aquest tema sí que el dominen força. En canvi, tots els nens s'estimen la seva cadira verda, i la volen maca. La més maca. La senyoreta els explica que ara van al mercat a comprar peres, pomes i taronges. I que cal posar cada fruita en un cistell diferent. Els nens de tres anys, tots amb bata de quadres, comencen a posar cada fruita al cistell que toca, demostrant que entenen la lliçó de les peres, les pomes i les taronges. Al final de l'exercici, només una pera és al lloc equivocac i perquè tenia una forma estranya. A més, algú s'ha menjat un tros d'una poma.

La senyoreta els felicita per l'exercici, i els diu que ara ja poden anar a comprar. Això és massa! On s'és vist! Tothom sap que quan els grans van a comprar ho posen tot al mateix cistell. La senyoreta somriu al raonament d'en Jordi. Però l'any que ve tornarà a fer l'exercici, perquè als altres nens sí que els ha agradat.

MIGDIADA

A les dotze les mestres porten tots els alumnes al gimnàs. Allà, els nens s'estiren als matalassos blaus i durs on descansaran fins a l'hora de dinar. Canten la cançó d'un drac màgic. En Jordi ja se la sap, perquè els seus pares l'estimulen molt, i fa uns quants mesos li van comprar el casset i l'hi posen quan van amb cotxe. Però els altres nens no coneixien en Paf i se l'han d'aprendre. Per això, les senyoretetes van repetint les frases (repartir cançoners seria del tot inútil). Al final, escolten la cançó, i només en Jordi la canta sencera. Fort, que es noti que ell i en Paf són amics! Després, tanquen els llums i els posen a dormir. Quin rotllo, dormir. Porta mitja vida fent el mateix!

TARDA DE CINE

Després de dormir, els han portat al menjador i han dinat. Val més no comentar el menú. En Jordi, que a casa menja de tot, ha serrat la boca durant la

sopa, massa pastosa, i durant el llom amb patates, massa dur el llom, massa toves les patates. S'hi haurà d'anar acostumat. Per sort el Petit Suisse de les postres era envasat, dels que li dóna la mare. Lliçó del dia: quan siguis fora de casa menja només productes envasats.

Però la tortura de la tarda no ha acabat amb el dinar. Després ha vingut la projecció d'una pel·lícula. La tria era bona: *El rei lleó* és un dels seus films preferits. Els nens no s'orienten bé ni en l'espai ni en el temps, i per això els agraden les històries que es repeteixen. Saben què vindrà, com se'n sortirà cadascú, i això els dóna estabilitat. En Jordi vol estabilitat, i per tant s'havia posat molt content quan havia reconegut en Simba a la pantalla. Se sabia la pel·lícula. No calia patir quan matessin el Mufasa, ni quan l'Scar exiliés el pobre lleó petit. Perquè apareixerien en Timó i en Pumba, i aconseguirien restaurar l'ordre natural de les coses. L'ordre dels bons. Així de prometedora es presentava la tarda quan de cop en Simba s'ha posat a parlar amb el llenguatge dels lleons, o de vés a saber qui. I, en lloc de dir «Hola, Nala, com va tot», ha dit una mena de «hei nala uats ap?». Al cap d'uns quants anys en Jordi sabia que aquella mala passada era una iniciativa del Departament d'Educació del Govern, que tenia molt d'interès que les noves generacions aprenguessin la llengua dels lleons des de ben petites. Llavors, en Jordi encara sabia una cosa més: la llengua dels lleons era l'anglès, com la de tots els altres animals importants. La llengua d'en Jordi, en canvi,

devia ser la d'aquella aranya que es menja els de la seva mateixa espècie. Viuda negra?

I LA MEVA CADIRETA AL SEIENT DE DARRERE DEL COTXE?

Finalment, després d'un *Rei lleó* inintel·ligible, els nens han tornat a les classes a buscar la seva bossa de quadres, sense bolis, perquè no saben escriure, ni llapis (ells encara en diuen llapissos, quan en tenen més d'un, perquè es noti), perquè no els clavin als altres nens. I sense entrepans, perquè se'ls han menjat els nens bons i els han tirat a terra els nens dolents. I fins i tot perquè els nens dolents han tirat a terra els entrepans dels nens bons. La llei de la vida.

Després de recollir la bossa buida i de recordar l'incident de l'entrepà i el nen dolent de P5, en Jordi ha sentit els seus pares, que el venien a buscar. Que bé, tornar a casa. Per això li fa mandra que els pares i la senyoreta comentin com ha anat el dia. Bé? Bé. Ha plorat molt? Una mica, però és normal. Pobret... doncs res, marxem. Apa, Jordi, adéu! De la conversa amb els següents pares, només en variarà la penúltima paraula.

Que finalment marxi de l'escola, però, no vol dir que s'acabin les males notícies. En Jordi s'esperava que al carrer, en doble fila, hi hauria el cotxe, amb la seva cadireta vermella al seient del darrere i el casset d'en Paf (que ara ja no té tantes ganes de sentir) a sota del

botó que normalment apreta la mare, menys quan hi ha futbol. Però no.

Un senyor dolent, probablement el pare del nen que li ha tirat l'entrepà al terra, ha vingut amb una grua i s'ha endut el cotxe ben lluny. Això ha passat al matí. Al migdia, el cotxe ja era a l'aparcament de sota casa. Però els pares han discutit sobre la conveniència de tornar a agafar el cotxe després de l'escarment del matí. I tot plegat es tradueix ara que en Jordi torna a casa amb autobús. És mentida que als nens els faci il·lusió anar amb metro o amb autobús. Fan cara de sorpresos, i prou. Però en realitat s'estimen més la cadireta vermella al seient del darrere del cotxe i el casset d'en Paf per recordar que ells ja eren amics abans que el drac fos presentat als altres nens de l'escola.

A SOPAR D'HORA, COM SEMPRE

A les vuit de la tarda en Jordi ja ha sopat, i està a punt d'anar-se'n a dormir. Abans, la mare li explica que l'endemà serà el seu primer segon dia d'escola, i que el segon dia és quasi tan important com el primer, perquè cal consolidar la feina feta. Era bo, l'entrepà? Apareix el gamberro de P5: tu, sobretot, no et barallis amb els altres nens, que la fama és fàcil d'aconseguir però difícil de treure.

SEGON DIA, EL PATI

Torna el nen dolent de P5, li pren l'entrepà i el llença obert al terra. Se'n va. En Jordi torna furtivament a la classe, i agafa el segon entrepà que li ha preparat la mare, per si avui també hi havia algun problema. Torna al pati satisfet, disposat a esmorzar. I, a més, quan de lluny el gamberro el veu menjant queda tan desorientat que mai més no li torna a dir res. En Jordi no és l'home que va disparar a Liberty Valance, però ha guanyat. Seguirà guanyant a P4, perquè, a diferència dels altres nens, ell no tindrà pressa per ser el gamberro del pati i demostrar qui mana. I a P5 encara guanyarà més, perquè quan es trobi cara a cara amb un marrec acabat d'arribar no obligarà la mare del pobre nen a preparar-li dos entrepans per si de cas.

MARE, TENS SOLUCIONS PER A TOT

Quan en Jordi explica a la seva mare que avui ha pogut esmorzar, la mare quasi s'emociona per l'adoració que li està transmetent el seu fill. I, per recompensar-li aquest punt culminant de la seva vida, decideix que li comprarà lllaminadures. Vols xuxes, Jordi? Els nens no diuen lllaminadures! Així que ara en Jordi i la mare van a treure diners al caixer, perquè a la mare només li quedaven monedes, i les hi ha fotut en Jaume per comprar tabac. A en Jordi li encanta anar

al caixer. Sovint, la mare no li deixa comprar coses que vol per culpa dels diners. Quan ell sigui gran, mai no tindrà mandra d'anar al caixer. Des del seu punt de vista, és molt millor fer l'esforç d'atansar-se al banc si, a canvi, pots disposar de tot el que vols. La mare somriu al raonament i, amb els diners a la cartera, van a comprar xuxes.

COMPRAR DINERS

A finals de mes els pares van justos. No els havia passat quasi mai. Toca fer números, i es van assignant partides a cada assumpte. En Jordi se'ls mira encuriós, mentre els veu fer anar bolígrafs i calculadores. Ara sent que el nano, o sigui ell, és intocable i que no ho ha de notar. Què no he de notar? Però que també és un membre de la família i que ha de pringar com la resta. Pringarem? No discutim sobre això, que hi ha roba estesa.

Però allà l'única roba que hi ha és la que fa uns quants dies algú va deixar plegada en un racó del sofà, i per això en Jordi sospita de l'expressió; què us passa? Passa que els papes van justos de quartos. Per què no aneu al caixer i en traieu més? Perquè també ens hem gastat els del caixer. Doncs compreu-ne més.

Seria tan fàcil, estructurar les societats com les pensen els nens, que no hi hauria guerres, ni misèria, ni fam, ni segrestos dels qui van a solucionar totes aquestes coses. Però les societats no són com les pensen els

nens, sinó com fa temps les van dissenyar els adults. I no adults recents com Maddoff, Bush, Thatcher o Reagan, que ara sembla que tinguin la culpa de tot. Aquests són uns aprenents de dissenyadors.

Els de les línies mestres de veritat són Plató, Aristòtil, sant Agustí, sant Tomàs d'Aquino, Hobbes i Descartes. O Kant, Hume, Keynes, Marx, Rousseau, Hegel, Nietzsche i Freud. De Sòcrates, que només sabia que no sabia res, fins a Spinoza, l'últim que ho va saber tot sobre tot, cap d'ells no es va adonar que els diners no es compren, i que aquest era el problema de base. I els que van venir després van seguir dissenyant, sense tenir en compte que, si els diners es poguessin comprar, tot tindria solució. Arribats als nostres dies, després que ens hagin portat a un món en perill d'extinció, cadascú aportant el seu granet de sorra, encara els recordem. Els estudiem a l'escola, els dediquem carrers i els citem als programes electorals. Doncs no, senyors... Els diners no es compren. Merda de suor al front i pa bíblic per tapar la gana. Gènesi 3:19, i així ja no és blasfemar.